

SALGIN SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİM VE ÖĞRENCİ BAŞARISINI DEĞERLENDİRMeye İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Abdullah ADIGÜZEL¹

¹ Prof. Dr., Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, abduhadiguzel@duzce.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7184-3644.

Geliş Tarihi: 18.08.2020 Kabul Tarihi: 09.12.2020 DOI: 10.37669/milliegitim.781998

Öz: Bu araştırmanın amacı, salgın sürecinde sürdürülen uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısının değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. Nitel yöntemle gerçekleştirilen araştırmada veriler yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmaya hem yüz yüze hem de uzaktan eğitim uygulamalarını gerçekleştiren 20 gönüllü öğretmen katılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğretmenler alışık oldukları ve yüz yüze eğitimde kullandıkları ölçme ve değerlendirme yöntemlerini uzaktan eğitimde de kullanma eğiliminde oldukları görünmektedir. Öğretmenlere göre, ödevlerin iyi yapılandırılması ve güvenilirliğin sağlanması durumunda uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısını değerlendirmede bir ölçme aracı olarak kullanılabilir. Araştırmada uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısını ölçmede ödevlerin formal bir ölçme aracı olarak tanımlanması önemli bir sonuçtur. Ayrıca öğretmenler, açık uçlu klasik yazılı sınavlarında uzaktan eğitimde bir ölçme yöntemi olarak kullanılabilir olduğunu belirtmişlerdir. Teknoloji ve internet güvenilirliğinin sağlanması durumunda uzaktan eğitim uygulamalarında çoktan seçmeli testler ve kısa cevap gerektiren testlerinde kullanılabilir olduğu sonucu çıkmıştır. Öğretmenler, bireysel gelişim dosyaları, öz ve akran değerlendirme gibi alternatif ölçme ve değerlendirme biçimlerini uzaktan eğitim uygulamalarında kullanmayı uygun görmemişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Salgın, uzaktan eğitim, ölçme, değerlendirme, öğrenci

TEACHERS' VIEWS ON DISTANCE EDUCATION AND EVALUATION OF STUDENT SUCCESS IN THE PANDEMIC PROCESS

Abstract:

The purpose of this study is to determine the opinions of teachers regarding the evaluation of student success in distance education applications carried out during the epidemic process. In the research carried out by qualitative method, the data were collected through a structured interview form. 20 volunteer teachers, who carried out both face to face and distance education applications, participated in the research. According to the results, teachers want to use the measurement and evaluation methods they use in face-to-face education. According to the teachers, the homework can be used to evaluate student success in distance education applications, if the assignments are well structured and reliable. Defining homework as a formal measurement tool in measuring student achievement in distance education practices in the study is an important result. Teachers stated that open-ended classical written exams can be used as a measurement method in distance education. In case of internet reliability, multiple choice tests and short answer tests can be used in distance education applications. Teachers did not find it appropriate to use assessment and evaluation methods such as self-development files, self and peer assessment in distance education.

Key Word: Epidemic, distance education, measurement, assesment, student

Giriş

2019 yılının sonlarında Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkan ve bütün dünyayı etkisi altına alarak insan hayatının hemen her alanına yayılan Koronavirüs salgını eğitim uygulamalarında da önemli değişikliklere neden olmuştur. Temelde insan sağlığını tehdit eden ancak toplumsal yaşamın tüm alanlarını etkisi altına alan ve köklü değişikliklere yol açan salgının en etkili olduğu alanlardan birisi de hiç kuşku yok ki eğitim uygulamalarıdır. Toplu yaşam alanlarının en belirgin olanı ve salgının yayılmasına zemin hazırlayan en uygun ortamların yine ne yazık ki eğitim uygulamalarının gerçekleştiği ortamlar olduğu bilinmektedir (Adıgüzel ve Adıgüzel, 2020). Bu bağlamda tüm dünyada Koronavirüs salgının yayılmasını önlemek adına öncelikli olarak eğitim politikalarında ve uygulamalarında yeni düzenlemelere gidilmiştir. Virüsün yayılmasını önlemek ve kontrol altına almak amacıyla 2020 yılının başlarından itibaren başta Çin ve Hong Kong olmak üzere tüm dünyada okullar kapatılmaya başlanmıştır (NHCPRC. 2020). Dünya genelinde 191 ülke, eğitim kurumlarda okuyan 1.575.270.054

öğrenci için eğitime ara vermeye karar vermiş, bu ülkelerden 187'si tüm ülke genelinde eğitime ara verirken, geriye kalan 4 ülke (Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Grönland, Rusya ve Avustralya) (Yar Yıldırım, 2020) ise sadece bölgesel olarak eğitim kurumlarında bir süreliğine eğitime ara vermiştir (UNESCO, 2020).

Türkiye'de salgının görüldüğü ilk günden tarihten itibaren ülke genelinde tüm kurum ve kuruluşlar bir dizi önlemler almıştır. 16 Mart 2020 tarihinde MEB, üniversite altı eğitim kademelerinin eğitim öğretim faaliyetlerine üç hafta ara vermiş (MEB, 2020), aynı tarihte yükseköğretim kurumları da başta eğitim öğretim olmak üzere tüm faaliyetlerine üç hafta ara vermek zorunda kalmıştır (YÖK, 2020). Böylece örgün anlamda tüm eğitim kurumları temasın azaltılmasını sağlamak amacıyla kendi eğitsel faaliyetlerini durdurmuştur (Karadağ ve Yücel, 2020). Bu süreçte MEB ve YÖK eğitimin devamlılığı ilkesinden hareketle alternatif eğitsel uygulama arayışları içerisine girmişlerdir. Bu bağlamda salgının eğitim politikalarına etkisi daha çok uzaktan eğitim uygulamalarına hızlı geçiş ve üretim temelli mesleki eğitime dönüş olarak benimsenmiştir (Eren, 2020; YÖK, 2020; MEB, 2020). Bu değişimden amaç, teması azaltarak virüsün yayılma hızını durdurmak olmanın yanı sıra uzaktan eğitim uygulamalarını üretime dönük uygulamalar olarak yayınlamaktır. Salgın sürecinde ülkelerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitim uygulamalarını tercih etmişlerdir. Ancak vatandaşlarına uzaktan eğitim olanağı sunamayan ülkeler ise; okullardaki yemekhane, derslik, laboratuvar, atölye ve benzeri eğitsel ortamları yaratıcı bir şekilde yeniden düzenlenmişlerdir (Francis & Pegg, 2020). Bununla birlikte yaşanan bu salgın sürecinin ilk olmadığı bilinmektedir. Dünya nüfusunun hızla artması, küresel ölçekte insan hareketliliğinin artması ve değişen beslenme alışkanlıklarımız nedeniyle salgınların farklı ölçeklerde her on yılda bir tekrarlanacağı öngörülmektedir. Bu öngörü evde eğitimin (home schooling) ve etkileşimli sanal/online eğitimin önümüzdeki yıllarda çok daha fazla yaygınlaşacağını göstermektedir (Arkan, 2020).

Türkiye bu süreçte bir taraftan salgının yayılmasını önleyici önlemler alırken, diğer taraftan, öğretmen, öğrenci ve velilerin istek ve beklentilerini dikkate alarak tamamlayıcı ve alternatif eğitim uygulamaları arayışına girmiştir. Bu amaçla hızlı bir şekilde 23 Mart 2020 tarihinde TRT ve Türksat iş birliği ile EBA televizyonu üzerinden eğitim yayınları başlatılmış ve uzaktan eğitim hayata geçirilmiştir (MEB, 2020). Yine bu bağlamda MEB etkin ve verimli bir uzaktan eğitim sistemini hayata geçirmek için dijital eğitim platformu olarak hizmet veren Eğitim Bilişim Ağı'nın (EBA) altyapısını güçlendirerek daha verimli bir uygulama için Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile işbirliği yapmıştır (Özer, 2020). Böylece Türkiye, uzaktan eğitim sistemine geçişi öğretmen ve öğrencilerin erişimine salgından önce de açık olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden etkili bir şekilde yürütmeyi tercih etmiştir (Arkan, 2020; MEB, 2020). YÖK ise uzaktan eğitim uygulama çeşitliliğini daha geniş ve kapsamlı tutarak paydaşlarına daha zengin ve farklı uzaktan eğitim uygulama biçimleri sunmuştur. Derslerin yapısına, kazanım özelliklerine ve öngördüğü becerilere göre uzaktan eğitim yönte-

mini (Senkron/Asenkron) seçme özgürlüğünü üniversite rektörlüklerine bırakmıştır (YÖK, 2020).

Aniden ortaya çıkıp hızla yayılan bu salgın sürecinde uygulanan uzaktan eğitim etkinliklerinde kalite ve öğrenci başarısının doğru değerlendirilmesi sorunları yetkilileri ve eğitim otoritelerini meşgul etmiştir. Bu durum aynı zamanda başta öğretmen, öğrenci ve veliler olmak üzere tüm paydaş üzerinde ciddi bir tedirginlik meydana getirmiştir. Özellikle öğretmenlerin uzaktan eğitim konusundaki deneyimsizliği, öğrencilerin yeni sisteme uyum sorunları ve öğrenci başarılarının nasıl değerlendirileceği bu tedirginliği iyice artırmış ve yaygınlaştırmıştır. Bu durumda hem tereddütleri izale etmek hem de eğitimde kaliteyi artırmak adına çeşitli uzaktan erişim yollarıyla, deneyimler, görüşler ve tutumlar paylaşarak ilgililer rahatlatılmaya çalışılmıştır (Talidong & Toquero 2020). Ancak üst eğitim kademelerine geçiş, seçme ve yerleştirme sınavlarında olduğu gibi bu sınavlara temel oluşturan derslerin öğrenci bazında objektif ve adil değerlendirilmesi de eğitimci, veli ve öğrenci açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda salgın sürecinde sürdürülen uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısının en uygun nasıl değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin öğretmen görüşlerine ihtiyaç duyulmuştur. Bu çalışma bu ihtiyacı karşılamak amacıyla desenlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Ortaya çıktığı andan itibaren hızlı bir şekilde tüm dünyaya yayılarak sosyal yaşamın hemen her alanına etki eden Koronavirüs salgını eğitim uygulamalarında da önemli değişikliklere neden olmuştur. Yüz yüze eğitim uygulamalarını gerçekleştiren öğretmenler birden bire kendilerini sanal ortamlarda eğitim verirken bulmuşlardır. Uzaktan eğitim yoluyla sanal ortamlarda gerçekleştirilmeye çalışılan eğitimin vermiş olduğu şaşkınlığın yanı sıra öğrenci başarısını değerlendirmek de öğretmenler için başka bir güçlük alanı olmuştur. Salgın sürecinde online, çevrimiçi ve benzeri uzaktan eğitim yöntemleri ile gerçekleştirilen eğitsel uygulamalarla öğrencilere kazandırılması öngörülen bilgi, beceri, tutum ve değerlerin gerçekleşme düzeyinin nasıl ölçüleceği merak konusu olmuştur.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Salgın döneminde uygulanan eğitsel uygulamalara ilişkin öğrenci başarısını değerlendirme yöntemlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yönteminden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem, görüşlerine başvurulacak öğretmenlerin deneyimlerini derinlemesine inceleme olanağı sağladığı ve yaşam koşullarının nasıl anlaşıldığı, daha çok keşfetme ve bulmayı amaçladığı ve tabii ki öğretmenlerin yaşadığı bu süreci kendi bakış açısıyla değerlendirmeyi amaçladığı için (Corbin & Straus, 2008) tercih edilmiştir. Çalışmada amaç odaklı verilere ulaşılması hedeflendiğinden nitel araştırmalardan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çünkü durum

çalışması deseni, güncel olgu ve olayları kendi doğal ortamında ve mevcut durumun ayrıntılı, düzenli ve derinlemesine irdeleyen bir yöntemdir (Patton, 1990; Cohen & Manion, 1997). Bu çalışmada güncel bir konu olan salgının etkisi ile uygulanan uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısının nasıl değerlendirileceğine ilişkin durum düzenli ve derinlemesine araştırılmaya çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışmada istatistiki analiz amaçlanmadığından çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi benimsenmiştir. Çalışmadaki problemi ayrıntılı açıklayan en uygun yaklaşım küçük bir grup ile derinlemesine araştırmayı kolaylaştıracak ortamlarının hazırlanması amaçlanmıştır (Ritchie, Lewis & Elam, 2003). Amaçlı örnekleme uygulamalarında, araştırma problemini daha iyi açıklayacağı düşünülen ölçüt örnekleme ve aykırı durum örnekleme yaklaşımları tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme ile araştırılacak konunun temel özellikleri ve araştırmacının önemli gördüğü temel ölçütler oluşturulmuştur. Aykırı durum örnekleme ile de problem durumunun ayrıntılı açıklanmasına katkı sağlayacağı düşünülen farklı bir çalışma grubunun oluşturulmasının sağlanmasıdır (Ritchie, Lewis & Elam, 2003). Bu bağlamda çalışmaya dahil edilecek öğretmenler seçilirken ölçüt olarak salgın döneminde uzaktan eğitim uygulamalarını gerçekleştirmiş olmak olarak belirlenmiştir. Ayrıca aykırı durum desinine uygun olarak öğretmenlerin hem salgın öncesi yüz yüze eğitim vermiş olmaları hem de salgın döneminde uzaktan eğitim vermiş olmaları olarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Düzce ilinde farklı eğitim basamaklarında görev yapan ve değişik branşlarda olan 20 öğretmen oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veriler bireysel görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Ancak salgın sürecinde olmamız nedeniyle yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve e-posta ile öğretmenlere bireysel olarak gönderilmiştir. Görüşme formunda yer alan soruların hazırlanmasında eğitimde ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden yararlanılmıştır. Öğretmenler görüşme formundaki sorulara ilişkin görüşlerini forma yazarak geri göndermişlerdir. Bireysel görüşme, katılımcıların birbirleriyle etkileşimde bulunmadan kendi görüş ve düşüncelerini bağımsız ve özgür bir şekilde beyan etmektedirler. Her katılımcıya uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısını ölçmeye yönelik yapılandırılmış beş soru sorulmuş ve öğretmenlerin bu sorulara ilişkin görüş ve düşünceleri alınmıştır. Her katılımcının görüş ve düşünceleri ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizi, verilerin temel içeriklerinin ve kapsadığı bilgilerin özetlenmesi olarak da tanımlanmaktadır (Cohen, Manion & Morrison (2007). Araştırma kapsamında öğretmen görüşleri analiz edilirken her bir öğretmen Ö1, Ö2, Ö3, ... Ö19, Ö20 olarak kodlanmıştır.

Toplanan veriler, öğretmen görüşlerine dayalı olarak araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve elde edilen kodlar ortak temalar altında birleştirilerek tablolaştırılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmada geçerlik ve güvenirlik çalışması aşağıdaki maddelere göre sağlanmaya çalışılmıştır.

- Görüşme soruları öğretmenlere gönderilmeden önce uzman görüşüne sunulmuş ve önerilen düzeltmeler yapılmıştır.
- Araştırmada toplanan veriler araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve yapılan kodlamalara göre görüş birliği ve görüş ayrılığı ilkesinden hareketle ana tema ve alt temalar oluşturulmuştur.
- Araştırmacı, araştırma sürecinin her aşamasında varsayımlardan uzak, açık ve şeffaf bir anlayışla ön yargılarını araştırma sürecine katmamaya çaba göstermiştir.
- Çalışma problemi kendi doğal ortamında incelenmiş, araştırma sorularına verilen cevaplar farklı bakış açılarıyla ve döngüsel olarak incelenmiş, araştırma süreci ve toplanan veriler ayrıntılı olarak betimlenmeye çalışılmıştır.
- Öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.
- Araştırmada toplanan tüm ham veriler gerektiğinde incelenebilmesi için elektronik ortamda saklanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarına katılan öğretmenlerin öğrenci başarısının en uygun ve objektif bir şekilde nasıl değerlendirilebileceğine ilişkin görüşleri, ana ve alt temalar şeklinde düzenlenerek tablolaştırılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin konuya ilişkin görüşlerinden doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarılarının değerlendirilmesinde ödev kullanımına ilişkin görüşleri ana ve alt temalar şeklinde düzenlenerek Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Bir Değerlendirme Yöntemi Olarak Ödevlere İlişkin Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	Değerlendirme Düzeyleri			
	Ödev Hazırlama Ölçütleri	Yetersiz	Kabul edilebilir	Yeterli	Oldukça yeterli
Ödev Yoluyla Öğrenci Başarısını Değerlendirme	Hazırlık yapma ve bilgi kaynaklarına ulaşma				
	Bilgide doğruluk ve yeterlilik				
	Bilgiyi yapılandırma ve düzenleme				
	Bilgiyi yorumlama ve özgünlük kazandırma				
	Bilgiyi biçimlendirme ve raporlaştırma				
	Yararlanılan kaynakları doğru gösterme				

Ödevlerin, uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısını değerlendirmede bir yöntem olarak kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinden yararlanılarak oluşturulan model Tablo 1’de verilmiştir. Ödev verilmesi yoluyla öğrenci başarısının ölçülmesinde öğretmenler genellikle olumlu görüşe sahiptirler. Öğretmenler, öğrenmenin zaman ve mekan sınırlandırılması olmadan yaygınlaştırılması açısından ödevi önemsemektedirler. Öğretmenlere göre öğrenmenin formal ortam ve zamanların dışında da devam etmesi ve öğrenmede kalıcılığın sağlanması açısından ödev önemli bir başarı ölçme aracı olarak kullanılabilir. Ancak öğretmenler, öğrenci başarısını ölçmek amacıyla ödevin kullanılması durumunda hem öğretmen ödev verirken hem de öğrenci ödevi hazırlarken belli ilkelere ve standartlara uymaları gerekmektedir. Öğretmen ödevi verirken, ödevin dersin kazanımları ile ilgili olması, öğrencinin bilgi, beceri, tutum ve değerlerini ortaya koyma özelliğine sahip olması, değerlendirilebilir ve puanlanabilir olması, açık anlaşılır ve öğrenciden ne istendiği net olması gibi temel ilkeler dikkate alınmalıdır. Ödevler değerlendirilirken de puanlama kriterleri oluşturulmalı ve öğrenciler arasında objektiflik sağlanmalıdır. Diğer tarafta öğrencilerin istenilen düzeyde bir ödev hazırlayabilmeleri için ödev hazırlama ölçütleri oluşturulmalıdır. Öğretmenlere göre öğrencilerin iyi bir ödev hazırlayabilmeleri için ödevin, yapısını, amacını, kapsamını iyi anlamaları gerekir. Ödev içindeki alt bölümleri veya soruların kavramsal çerçevesini iyi oluşturmaları, sunulan bilginin yeterlilik durumunu, bilginin doğruluğu ve güvenilirliği konusunda hassas ve duyarlı olmaları gerekir. Salgın döneminde gerçekleştirilmeye çalışılan uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısını doğru ve objektif bir şekilde ölçmek oldukça zordur. Bu nedenle ödevler öğrenci başarısını ölçmek amacıyla yeniden düşünülmeli, formal bir yapıya kavuşturulmalı,

belli kriter ve standartlara göre geçerlik ve güvenilirlik kazandırılmalıdır diyen öğretmenlerin konuya ilişkin görüşlerinden örnekler şu şekildedir.

“EBA üzerinden banım için belirlenen gün ve saatlerde dersimi işlemeye çalışıyorum. Dersler Senkron olduğu için eşzamanlı olarak iletişim kurabiliyoruz öğrencilerle, ancak öğrenciler sınıftaki gibi rahat değiller, derse katılmıyorlar, görüş ve düşüncelerini açıklamak istemiyorlar, kameralarını kapatıyorlar internette görünmeyi güvenli bulmuyorlar. Değerlendirme konusu ayrı bir sorun çünkü öğrenciye içinde bulunduğumuz süreç gereği sınıf geçme garantisi veriliyor. Verdiğimiz ödevleri öğrenci nasıl hazırlarsa hazırlasın kabul ediyoruz, bazen dönüt düzeltmelerde bulunuyoruz (Ö5).” Burada öğretmenimiz öğrencilerin uzaktan eğitime hazır olmadığı ve uyum sağlamadığı görüşündedir. Aynı şekilde öğrenci kendinin ne bilip ne bilmediği, bildiklerinin doğru olup olmadığını sorgulamadığı öğretmeninde öğrenci başarısını doğru değerlendirme yöntem ve olanaklarına sahip olmadığından yakındığı görünmektedir. Bu koşullarda yapılabilecek en iyi değerlendirme yönteminin ödevlendirme olduğunu ancak bunun da öğrenci tarafından ciddiye alınması gerektiği vurgulanmaktadır.

“Öğrenci ve velilere sürekli rahatlık telkin ediliyor, merak etmeyin deniliyor, mağdur olmayacaksınız deniliyor..... Böylece öğrencide derse katılmıyor yada bilgisayarını açıyor sisteme giriyor, varmış gibi görünüyor ama aslında yok. Öğrenci ve veliler salgın sürecindeki uzaktan eğitim uygulamalarını bir formalite olarak algıladılar. Durum böyle olunca öğrenci başarıyı değerlendirmekte ciddiyetini yitirdi. Yine de öğrencinin eğitim seviyesine ve sınıf düzeyine uygun dersin özelliklerini dikkate alan yapılandırılmış ödevlerle öğrenci başarısını ölçmek mümkün (Ö9). Bu öğretmenimizin de uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci ve veliler tarafından ciddiye alınmadığından şikâyetçi olduğu görünmektedir. Öğretmenler bu salgın sürecinde gerçekleştirilen eğitim uygulamaları ile gerçekleştirilmek istenen eğitsel hedefler olduğunun farkındadırlar. Hem eğitimin hedeflerini gerçekleştirmek için etkili öğretimi gerçekleştirmek hem de kazanımların gerçekleşme düzeyini belirlemek için çeşitli ölçme ve değerlendirme yöntemleri ile ilgilendikleri görünmektedir. Yapılandırılmış, kavramsal çerçevesi belli, öğrenci seviyesine göre hazırlanmış derecelendirilmiş, puanlanabilen ödevler öğrenci başarısını daha objektif olarak ölçülebilir olduğu görüşünde olan öğretmenimizin kazanımların gerçekleşme düzeyi ölçülmeyen bir eğitim uygulamasının verimliliğinden emin olunamayacağını belirtmektedir.

“Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci başarısını ölçmek için kullanılacak en uygun ölçme yöntemi ödevlendirmedir. Verilen ödevlerin mutlaka öğretmen tarafında okunması objektif kriterlerle değerlendirilmesi ve öğrenciye dönüt ve düzeltmelerde bulunması gerekir (Ö12). Bu öğretmenimiz görüşme formunda soruyu bu şekilde cevaplandırmış. Ona göre ödevler doğru bir şekilde hazırlanır ve standartları belirlenirse öğrencilerin başarısını değerlendirmek için uygun bir yöntem olarak kullanılabilir.

“Dersin içerik yapısı ve ders kazanımlarının özellikleri dersin hangi yöntemlerle işlenmesi gerektiğini belirlediği gibi ölçme ve değerlendirme yöntemlerini de belirler. Örneğin; doğrudan

beceri kazandırmaya yönelik olan dersler vardır, olgunlaşmayı sağlayan uygulamalı dersler vardır, etkinliklerle gerçekleşen dersler vardır, kuramsal dersler vardır. Dersin özelliğine göre ölçme ve değerlendirme yöntemleri seçilebilir. Bazı dersler için ödevlendirme iyi bir ölçme yöntemi iken bazı dersler için yazılı sınavlar veya testler iyi değerlendirme yöntemleri olabilir. Uzaktan eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme yöntemini seçerken dersin özelliğinin yanısıra teknolojinin size sunduğu olanaklarda önemlidir (Ö18). Bu öğretmenimizin diğer öğretmenlerden farklı olarak öğrenci başarısının ölçülmesinde seçilen yöntemin uygunluğu ile birlikte teknolojik olanaklara da dikkat çekmektedir. Ödev ile öğrenci başarısını değerlendirmek her ders için uygun olmayabilir görüşünde olan öğretmenimiz, diğer ölçme yöntemlerinin kullanımını kolaylaştıracak teknolojik destek ve güvenliğe dikkat çekmektedir. Öğrencinin kolay ulaşabileceği zengin ve güvenli veri tabanların olması ödevle öğrenci başarısını değerlendirmek için önem arz etmektedir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarılarının değerlendirilmesinde gelişim dosyaları ve özdeğerlendirme yaklaşımlarının kullanımına ilişkin görüşleri ana tema ve alt temalar şeklinde düzenlenerek Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Bir Değerlendirme Yöntemi Olarak Gelişim Dosyaları ve Özdeğerlendirme Yaklaşımlarına İlişkin Görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	Değerlendirme Düzeyleri
	Bireysel Gelişim Dosyaları Hazırlama Ölçütleri	
Bireysel Gelişim Dosyaları ve Özdeğerlendirme Yoluyla Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi	Öğrencinin kendi kendini değerlendirme bilinç ve sorumluluğu konusunda farkındalık oluşturma	Puanlanabilir, ölçülebilir, derecelendirilmiş kesin, net kriterler
	Gelişimi izlenecek alan ve özelliklerin belirlenmesi	
	Uygun bir kayıt ve kotlama sisteminin oluşturulması	
	Düzenli kontrol ve değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi	

Bu değerlendirme yaklaşımına öğretmenlerin biraz yabancı olduğu görülmüştür. Yine de eğer kullanılacaksa Tablo 2’deki hazırlama ölçütlerine uyulması gerektiği vurgulanmıştır. Onlara göre öğrenciyi bir bütün olarak izlemeye almak ve belli alanlardaki başarısını takip etmek oldukça zordur. Her öğretmen öğrenciyi sadece kendi dersindeki gelişimini izlese bile bu izleme yine öğrencinin sınavlarda aldığı puanlarla olacak yani gelişim öğrencinin gerçek performansındaki gelişimini değil de sayılar üzerinde gerçekleştirilecek, görüşü öğretmenler arasında yaygındır. Öğretmenlere göre gelişim dosyaları ile öğrenci başarısını değerlendirebilmeniz için öğrenciye bilgi, beceri, tutum ve değerleri yapılandırma fırsatı vermeniz gerekir. Bu da eğitimin uygulama biçimini

yeniden tartışma konusu yapar. Diğer yanda özdeğerlendirme konusunda da öğretmenlerin çekincelerinin olduğu görülmüştür. Onlara göre özellikle salgın döneminde öğrenciler ne öğrendiğim, ne kadar öğrendiğim den çok kaç puan aldım, geçiyor muyum, kalıyor muyum derdindedir. Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde e-gelişim dosyaları ve öz değerlendirme yöntemlerinin özellikle ilkokul düzeyinde kullanılabilir olduğunu düşünen öğretmenlerimiz olduğu bilinmektedir.

“Normal eğitim sürecinde de gelişim dosyaları ve öz değerlendirme yaklaşımları öğrenci başarısını ölçmede yaygın olarak kullanılan yöntemler değildi. Uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısını ölçmek için bu yöntemleri kullanmak çok daha zordur (Ö1).” Burada öğretmenimiz yüz yüze eğitimde kullanımı yaygın olamayan bir değerlendirme yönteminin uzaktan eğitimde kullanılmasının da zor olduğunu görüşündedir.

“Öğrenciler ben öğrenmeliyim bilincinden çok ben yüksek not almalıyım bilincine sahipler. Velilerinde bu görüşe eğilimli olması nedeniyle daha objektif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanılması gerekir (Ö12). Öğrencilerin bilinçlendirilmesi gerektiği görüşünde olan öğretmenimizin söyleminden iki önemli sonuç çıkarabiliriz. İlki öğrenci öğrendiği bilgiyi ne zaman nerede ve nasıl kullanacağını bilmelidir. İkincisi ile sınavdan sonra öğrencinin hiçbir işine yaramayacak bilgi öğrenciye öğretilmemelidir.

“Aslına bakarsanız öğrenciler bir üst eğitim kademesine geçerken iyi okullara girmek için yüksek not istiyorlar ve öğretilen bilginin bu yerleştirme sınavlarında çıkıp çıkmayacağı onlar için önemlidir. Ders işlerken de bu konu ile çok ilgileniyorlar, sınavlarda soru çıkma olasılığı olmayan ve ya az olan dersleri pek dinlemiyorlar. Bir üst eğitim kademesine geçişte sınav kaygısı olmayan ilkokul öğrencileri için gelişim dosyaları bir değerlendirme aracı olarak kullanılabilir (Ö7).” Burada öğrencinin kapasitesi, bilgi düzeyi yeteneği, neleri yapabilir neleri yapamaz tespitinin çok önemli olmadığı önemli olan öğrencinin iyi bir okula yerleşmesi olduğu anlayışı öğrenci ve veliler arasında yaygın olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarılarının değerlendirilmesinde açık uçlu soru kullanımına ilişkin görüşleri ana tema ve alt temalar şeklinde düzenlenerek Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Bir Değerlendirme Yöntemi Olarak Açık Uçlu Soru Kullanımına İlişkin Görüşleri

Ana Tema	Alt Tema	Değerlendirme Düzeyleri
	Yazılı Sınav Hazırlama Ölçütleri	
Açık Uçlu Sorularla Öğrenci Başarisının Değerlendirilmesi	Bilginin yapılandırılması	Puanlanabilir, ölçülebilir, derecelendirilmiş kesin, net kriterler
	Kavramsal çerçevenin oluşturulması	
	Bilgiyi düzenleme ve özgünlük kazandırılması	
	Kontrol ve kesinleştirme	

Uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısının değerlendirilmesinde en uygun ve uygulanabilir değerlendirme yöntemlerden birinin açık uçlu, klasik yazılı sınavlar olduğu öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Öğretmenler, puanlanabilir kavramsal çerçevesi belli açık uçlu soruların hazırlanması ve öğretmenlerin, öğrencilerin sorulara verdiği cevapları belli ölçütlere göre değerlendirmesi durumunda öğrenci başarısı daha sağlıklı değerlendirilebilir görüşündeler. Öğrenci olgunlaşma ve eğitim hedeflerinin gerçekleşme düzeyini belirlemek açısından kullanılabilir yöntem olan açık uçlu sorular seçme, yerleştirme ve sıralama amaçlı sınavlar için öğretmen inisiyatifi olasılığına karşı güvenilir bulunamayabilir. Bu nedenle öğretmenler öğretmen inisiyatifinin olmadığı açık uçlu soru hazırlama ve cevapları değerlendirme ölçüt ve kriterlerinin olması gerektiğini vurgulamışlardır.

“Öğrenci, uzaktan eğitim yoluyla anlattığımız her şeyi internette bulabiliyor. Onun için bizi dinleme yerine konuyu internette araştırmayı tercih ediyor, ancak internetteki bilgilerin kaynağı belli olmadığından öğrencinin bulduğu bilgi eksik ve yanlış olabiliyor. Sorduğumuz sorulara da öğrenci kendisince doğru ama bize göre yanlış cevaplar veriyor bu sefer öğrenci ile aramızda anlaşmazlık çıkıyor (Ö20).” Öğretmenimiz internetteki başıboş bilgiye ve öğrencilerin bu bilgiyi tercih ettiklerine dikkat çekiyor. İnternette kaynağı belli olmayan ama öğrencinin erişimine açılan birçok bilgi büyük tehlike arz etmektedir.

“Ben sınavımı klasik yazılı olarak yaptım sorularımı müfredattan hazırladım, cevap anahtarı ve değerlendirme kriterleri oluşturdum. Öğrencilerin aldıkları puanları aynı dersin yüz yüze eğitimde aldıkları puanla karşılaştırdım ve puanların gerçeğe çok yakın olduğunu gördüm. Uzaktan eğitimde öğrenci başarısını ölçmek için yazılı sınavları öneririm (Ö11).” Uzaktan eğitim uygulamalarında öğrencinin kendisi dışında kaynaklanan nedenlerden etkilenmeden verebileceği en uygun sınav biçiminin yazılı sınavlar olduğuna dikkat çeken öğretmen, objektif değerlendirme kriterlerinin olması gerektiğini de vurgulamaktadır.

“Teknoloji insanı doğal hayata yakınlıktır ve normalleştirilmelidir. İnsanı doğal yaşamından uzaklaştıran her türlü teknoloji ve uygulamanın mutlaka olumsuz yan etkileri vardır. İnsan hayatının en önemli kısmı eğitim hayatıdır. Eğitimde amaç ise insanı gerçek hayata

hazırlamaktır. O halde teknoloji destekli uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısının değerlendirilmesi de yüz yüze eğitim uygulamalarındaki öğrenci değerlendirme biçimlerine benzerlidir. Eğitimde devamlılığı sağlamak için ödevlendirmenin yapılması, yetkinliğin ölçülmesi için klasik sınavların yapılması ve daha hassas ölçümler için çoktan seçmeli testler yapılmalı teknoloji buna olanak sağlamalıdır (Ö14).” Burada öğretmenimiz uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısını ölçmek için hangi yöntemi kullanmamız gerektiğinden çok teknoloji istediğim yöntemi kullanmama olanak sağlaması gerektiğine dikkat çekmektedir. Yüz yüze eğitimde öğrenci başarısını nasıl ölçüyorsa öğretmen, uzaktan eğitimde de teknoloji aynı şekilde öğretmene bu olanağı sunmalıdır. Yemeklerle donatılmış bir masada yemeklere elin yetişmiyorsa masayı kendine çekmezsin, çekersen yemekleri dökme, tabakları kırma ihtimalin var, oturduğun sandalyeyi masaya yakınlaştırırsan tüm yemeklere elin yetişir. Sandalyeyi masaya yakınlaştırmak masayı kendine çekmekten daha kolay ve risksizdir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarılarının değerlendirilmesinde çoktan seçmeli testlerin kullanımına ilişkin görüşleri ana tema ve alt temalar şeklinde düzenlenerek Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Bir Değerlendirme Yöntemi Olarak Çoktan Seçmeli Testlerin Kullanımına İlişkin Görüşleri

Ana tema	Alt tema Soru Hazırlama Ölçütleri	Değerlendirme Düzeyleri
Çoktan Seçmeli Testlerle Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi	Kapsam ve yapı geçerliğinin sağlanması	Puanlanabilir, ölçülebilir, derecelendirilmiş kesin, net kriterler
	Güçlük ve ayrıcalık özelliğinin kazandırılması	
	Uygun zamanın verilmesi ve güvenilirliğin sağlanması	
	Açık, anlaşılır ve kodlanabilir olması	

Öğretmenlerin en çok uygulamak istedikleri değerlendirme biçimlerinden biri çoktan seçmeli testlerdir. Çünkü seçme, yerleştirme, sıralama, resmi, formal ve benzeri sınavlar bu yöntemle yapıldığı için öğrencileri bu sınav çeşidine alıştırmaya ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Ancak sınav sırasında öğrencilerin kendi aralarında gruplar oluşturmaları soruları paylaşmaları, sınav yapılan bilgisayar ekranını başka bilgisayarlarda da görünmesini sağlayarak çok rahat kopya çekebildikleri vurgulanmıştır. Bu ana temada da öğretmenler özellikle teknoloji olanaklarına ve güvenilirliğine dikkat çekmişlerdir. Aşağıda bu değerlendirme yöntemine ilişkin öğretmen görüşlerinden alıntılar verilmiştir.

“Mevcut teknolojik olanaklarla uzaktan eğitimde öğrenci başarısını çoktan seçmeli sınavlarla ölçmek çok zor. Çünkü öğrenciler çok kolay kopya çekebiliyorlar. Hatta yazılı sınavlar sorusunda anlatmışım, öğrencilerin yazılı sınav notları yüz yüze ve uzaktan eğitim uygu-

lamalarında birbirine yakınken çoktan seçmeli sınavlarda tam tersi oldu, yüz yüze eğitimde puanı düşük olan öğrencilerin uzaktan eğitimde birden puanlarında yükselme oldu (Ö11).” Burada hazırlanan sınavların geçerlik güvenilirlik çalışmalarının öneminin yanı sıra teknolojinin de güvenli bir sınav yapma konusunda garanti ve imkân sunması gerektiği dikkate verilmiştir.

“Eğer bundan sonra dersler uzaktan eğitim yoluyla yürütülecekse eşzamanlı uygulamaların yaygınlaştırılması ve pedagojik olarak desteklenmesi gerekir. Düzenli bir eğitim uygulaması sistemine sahip olmadan eğitimin çıktılarını değerlendirmek gerçekçi olmaz. Öğretme öğrenme süreçlerinin nasıl yürütüleceğine ilişkin kesin bir sistem oluşturulduğunda bu sistemin bir parçası olarak ölçme değerlendirme biçimi de belirlenir (Ö3).” Burada öğretmenimiz öncelikle öğretme öğrenme süreçlerine bir istikrarın kazandırılması gerektiği görüşündedir. Ona göre öncelik eğitim sisteminin biçimsel olarak uygulama şeklinin belirlenmesi, en uygun ölçme yöntemlerinin ortaya çıkmasını da kolaylaştıracaktır.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarılarının değerlendirilmesinde kısa cevap gerektiren karma testlerin kullanımına ilişkin görüşleri ana tema ve alt temalar şeklinde düzenlenerek Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin bir değerlendirme yöntemi olarak kısa cevap gerektiren karma testlerin kullanımına ilişkin görüşleri

Ana Tema	Alt Tema	Değerlendirme Ölçütleri
	Soru Hazırlama Ölçütleri	
Kısa Cevap Gerektiren Karma Testlerle Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi	Soru şekli ve çeşitlerinin belirlenmesi	Puanlanabilir, ölçülebilir, derecelendirilmiş kesin, net kriterler
	Kavramsal çerçeve ve kapsama belirleme	
	Soruları düzenleme ve özgünlük kazandırılması	
	Kontrol, kesinleştirme ve kriter belirleme	

Öğrencilerin farklı becerilerini ve bilgiyi kullanma hâkimiyetlerini ölçmek açısından karma testlerin tercih edilebilir olduğuna katılmalarına rağmen öğretmenler alışık olmadıkları uzaktan eğitim yoluyla bunu nasıl gerçekleştirebileceklerini bilmemekte ve tereddüt yaşamaktadırlar. Onlara göre teknoloji uzaktan eğitim uygulamalarına yüz yüze eğitim özelliklerini kazandırmalıdır. Aşağıda karma değerlendirme yöntemine ilişkin öğretmen görüşlerinden alıntılar verilmiştir.

“Uzaktan eğitim eşzaman olsa da çok zor, öğrenci konuşmuyor, görüş belirtmiyor, anlayıp anlamadığı anlaşılmıyor. Uygulama eşzamanlı çift taraflı gözüğe de aslında iletişim tek taraflı olarak gerçekleşiyor. Böyle bir durumda öğrenci başarısını nasıl ölçelim sorusu bana çok mantıklı gelmiyor. Diğer tarafta bir eğitim uygulaması varsa o eğitiminin sonuçlarını değerlendir-

mek gerekir. Ben dersin özelliğine ve imkanlara göre sınav biçiminin seçilmesinin daha uygun olacağı kanaatindeyim (Ö18)." Bu öğretmenimizden uzaktan eğitim yoluyla öğrenci başarısını nasıl değerlendirebiliriz sorusuna doğrudan bir cevap alamamak da yapılacak sınav türünün belirlenmesi de etken faktörlerin mutlaka dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır.

"Sınav güvenilirliğinin sağlanması durumunda karma testler uygulanabilir. Yüz yüze eğitimde de yeri geldiğinde karma testleri uygulardım, her yönüyle öğrenciyi kontrol ediyor. Bu testler sadece öğrencinin bilgisini ölçmüyor aynı zamanda bilgisinden emin olma durumunu da ölçüyor (Ö14)." Öğretmenimizin karma testleri tanıdığı ve kullandığı anlaşılıyor, karma testlerin hangi durumlarda ve nasıl kullanıldığı konusunda da bilgi sahibi oldukları görülüyor. Peki, uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısını ölçmede kullanmalı mıyız? sorusuna net cevap "teknoloji ve internet bu olanağı sağlıyor mu?, yeterince güvenli mi?" sorularıyla geliyor.

Sonuç ve Tartışma

Salgın döneminde öğretme öğrenme süreçlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusu ciddi şekilde tartışılır olmuştur. Teknolojinin sunmuş olduğu olanaklardan yararlanılarak uzaktan eğitim yoluyla bu sorun kısmen atlatıldı. Ancak eğitim kalite ve verimlilik konusu merak edilen en önemli konuların başında yer almaya devam etti. Sürece ilişkin kalite ve verimliliğin değerlendirilebilmesi için öğrenme çıktılarının, ders kazanımlarının ve öğrenci başarılarının ölçülmesi gerekmektedir. Uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısı en güvenilir ve objektif olarak ölçülebilecek yöntemlerin belirlenmesi salgın sürecinin önemli konuları arasında yer aldı. Bu bağlamda araştırmada hem yüz yüze hem de salgın döneminde uzaktan eğitim uygulamalarını gerçekleştiren öğretmenlere uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısının nasıl ölçülebileceğine ilişkin görüşleri soruldu. Öğretmen görüşlerinden derlenen veriler analiz edilerek araştırmanın amaçlarına uygun bir şekilde yorumlanarak çeşitli sonuçlara ulaşıldı.

Öğretmenler uzaktan eğitim uygulamalarında ödevin belli koşullara bağlı olarak öğrenci başarısını ölçmek için bir değerlendirme yöntemi olarak kullanılabilmesi konusunda iyimser oldukları söylenebilir. Ancak öğrenci başarısının ödevle ölçülebilmesi için ders konusunun ve kazanımlarının ödevlendirmeye uygun olması, öğrencilerin kavramsal çerçeveye göre ödevleri hazırlaması ve öğretmenin ödevi belli kriterlere göre değerlendirmesi gerekir. Öğretmenler, ödevin öğrenci başarısını ölçme amaçlı olarak kullanılabilmesi için aşağıdaki özelliklere sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir.

1. Öğretmen ödevi verirken, ödevin dersin kazanımları ile ilgili olması, öğrencinin bilgi, beceri, tutum ve değerlerini ortaya koyma özelliğine sahip olması, değerlendirilebilir ve puanlanabilir olması, açık anlaşılır ve öğrenciden ne istendiği net olması gibi temel ilkeler dikkate alınmalıdır.

2. Ödevler değerlendirilirken de puanlama kriterleri oluşturulmalı ve değerlendirilmede objektiflik sağlanmalıdır. Öğrenci nereden puan aldığını, nereden puanın kırıldığını bilmelidir.
3. Öğrencilerin istenilen düzeyde bir ödev hazırlayabilmeleri için ödev hazırlama kriterleri ve kavramsal çerçevesi oluşturulmalıdır.
4. Öğretmenlere göre öğrencilerin iyi bir ödev hazırlayabilmeleri için ödevin, yapısını, amacını, kapsamını iyi anlamaları gerekir. Ödevin içindeki alt bölümler veya soruların kavramsal çerçevesi iyi oluşturulmalı, sunulan bilginin yeterlik durumu, bilginin doğruluğu ve güvenilirliği konusunda hassas ve duyarlı olunmalıdır.

Yapılan benzer araştırmalara baktığımızda kuralları, ilkeleri, yapısı ve kavramsal çerçevesi belli olan ödevlerin değerlendirme yöntemi olarak kullanılmasına öğretmen, öğrenci ve velilerin olumlu baktıkları görülmektedir. Türkoğlu (2007) ve Yapıcı (1995) araştırmalarında öğrencilere verilen ödevlere not verilmesi gerektiği ve bu notların da öğrenci başarısını artırıcı özelliğe sahip olması gerektiğini belirterek ödevlendirmenin bir değerlendirme aracı olarak kullanılabileceğini ifade etmişlerdir (Türkoğlu vd., 2007; Yapıcı, 1995). Yar Yıldırım (2020) ortaokul öğrencilerine yönelik yapmış olduğu araştırmada ödevin başarıyı artırdığı sonucuna ulaşmış (Yar Yıldırım, 2020) ve ödevlerin bir başarı değerlendirme yöntemi olarak kullanılma konusunu tartışmaya açmıştır. Murillo ve Martinez-Garrido (2014) e ödevlerin akademik başarıyı artırdığı görüşündedirler. Çakır ve Ünal (2019) ise yaptıkları araştırmada öğrencilerin araştırma türü ödevleri sevdiklerini belirtmişlerdir. Güneş (2014) ödevlerin öğrencilerin dil, zihinsel, sosyal, duygusal ve fiziksel becerilerinin gelişimine katkı sağladığı gibi okul başarılarına ve yaşam boyu öğrenmelerine de önemli katkı sağlamaktadır (Güneş, 2014). Ödevler başka çalışmalarda da sıklıkla kullanılan bir ölçme yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır (Kutlu, Büyüköztürk, Doğan, 2007; Acat, Ekinci, 2007; Sirem, Sarıoğlu ve Adıgüzel, 2018).

Bireysel gelişim dosyaları ve özdeğerlendirme yöntemlerinin uzun süreli kazanımların ölçülmesinde ve öğrencilerin yetenek ve ilgilerinin tespitinde kullanılabilir değerlendirme yöntemleri olmasına rağmen öğretmenler, salgın sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarında bu yöntemleri öğrenci başarısının değerlendirilmesinde kullanılmamasına pek olumlu bakmamışlardır. Salgın döneminde sürdürülen uzaktan eğitimin ne kadar devam edeceğinin belli olmaması, her an yüz yüze eğitime geçme ihtimalinin olması, derslerin bir kısmının uzaktan bir kısmının yüz yüze olma olasılığı öğretmenlerin istikrar gerektiren gelişim dosyalarının değerlendirme aracı olarak kullanılmasına mesafeli durmalarına neden olmuştur. Alanyazındaki benzer araştırma sonuçlarına baktığımızda çalışmamızın sonuçları ile benzerlik gösterdikleri görülmektedir. Buna göre bireysel gelişim dosyalarındaki değerlendirme formlarının sınıf içinde kolayca gözlem yapmaya ve doldurmaya elverişli olması ve bir değerlendirme aracı olarak

kullanılabilmesi için süreklilik arz etmesi gerekmektedir (Baki ve Bilgin, 2002; Toptaş, 2011). Gelbal ve Kellecioğlu öğretmenlerin hiç kullanmadıkları yöntemler arasında ilk sırayı öğrencilerin kendilerini değerlendirmeye yönelik yöntemlerin yer aldığını belirlemişlerdir (Gelbal ve Kellecioğlu, 2007).

Öğretmenler, salgın sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısının değerlendirilmesinde en uygun ve uygulanabilir değerlendirme yönteminin açık uçlu, klasik yazılı sınavlar olduğu görüşündedirler. Puanlanabilir kavramsal çerçevesi belli açık uçlu soruların hazırlanması ve öğretmenlerin cevapları belli ölçütlere göre değerlendirmesi durumunda açık uçlu sorular öğrenci başarısını ölçmek için iyi bir değerlendirme aracı olarak kullanılabilir. Öksüz & Güven (2019)'e göre bilişsel öğrenme basamaklarına göre bilgi, kavrama ve uygulama aşamalarında çoktan seçmeli testler açık uçlu testlere göre daha çok tercih edilirken öğrenme basamakları yükseldikçe açık uçlu testler öğretmenler tarafında daha çok tercih edilmeye başlanmaktadır (Öksüz & Güven, 2019). Klasik tipteki sorularla hazırlığın diğer soru tipleri ile hazırlığa kıyasla sınav başarısını önemli ölçüde artırdığı ve klasik sorularla hazırlanan öğrencilerin başarı düzeylerindeki artışın, diğer öğrencilere göre oldukça yüksek olduğu görülmüştür (Ayдын ve Önder 2010; Büyüköztürk, 2014).

Öğretmenler, kolay ve objektif olmalarından dolayı en çok tercih ettikleri çoktan seçmeli testleri, uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısını ölçmek için yeterince güvenilir olmadığı kanısındalar. Öğretmenlerin çoktan seçmeli testlere olan güvensizlikleri bu testin kendisinden kaynaklanmadığı, testin uygulanması sırasında internet ve teknolojinin yeterince güvenli olmadığından kaynaklanmaktadır. Öğretmenlerin çoktan seçmeli testlere ilişkin çekinceleri kısa cevap gerektiren testler için de geçerli olduğu belirlenmiştir. Kısa cevap gerektiren testlerin birçok farklı çeşidi olmasına rağmen teknolojik sistemin yeterli düzeyde güvenli olmaması öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarında bu ölçme yöntemlerine mesafeli durmalarına neden olmuştur.

Yapılan benzer araştırmalara göre, öğretmenlerin öğrencilerini tanımada ve başarı düzeylerini belirlemede daha çok geleneksel yöntemleri tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Hiç kullanmadıkları yöntemler arasında ilk sırayı öğrencilerin kendilerini değerlendirmeye yönelik yöntemler yer almaktadır (Gelbal ve Kellecioğlu, 2007). Aynı şekilde sınıf öğretmenlerinin kullandıkları ölçme araçlarının tercih sıralaması; çoktan seçmeli test, yazılı sınav, performans ödevleri, proje ödevleri, dereceli puanlama ölçekleri, özdeğerlendirme, akran değerlendirme, öğrenci günlükleri ve en son olarak kavram haritaları biçiminde yapılmaktadır (Erdal ve Halat, 2009). Branş ve sınıf öğretmenleri geleneksel yöntemlerden çoktan seçmeli testlerini, doğru yanlış testlerini, eşleştirme testlerini, tamamlama testlerini beraber kullandıklarını, sınıf öğretmenleri öğrenci başarısını değerlendirirken alternatif ölçme yöntemlerinden bireysel gelişim dosyalarının takibi, proje ödevleri, sunum değerlendirme, gözleme dayalı değerlendirme ve poster kullanırken branş öğretmenlerinin performans ölçmeye önem verdiği görülmüştür (Sirem, Sarioğlu ve Adıgüzel, 2018).

Salgın sürecinden dolayı çok kısa sürede yüz yüze eğitim uygulamalarından uzaktan eğitim uygulamalarına geçilmiştir. Bu hızlı geçiş süreci öğretmenleri ve eğitim tedarikçilerini hazırlıksız yakalamıştır. Öğretmenler alışık oldukları yüz yüze eğitimden birden bire alışık olmadıkları hakkında bilgi ve beceri sahibi olmadıkları uzaktan eğitim uygulamalarına geçmek zorunda kalmıştır. Bu süreçte öğretmenler, teknolojik olanakların yetersizliği, öğrencilerin uzaktan eğitime ilgisizliği, öğretmenlerin teknolojiyi kullanma konusunda yeterli beceriye sahip olmaması ve öğrenci başarısının nasıl değerlendirileceğine ilişkin belirsizlik gibi sorunlarla karşılaştılar. Süreç içerisinde yapılan çalışmalarla sorunların çoğu çözüldü. Ancak uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısının ölçülmesi konusu öğretmenleri ve diğer yetkilileri meşgul eden bir sorun olarak masada kaldı. Bu süreçte sınıfta kalma olmayacak söylemlerinden tutun öğrenci ne gönderirse değerlendirin söylemlerine kadar her şey konuşuldu. Ancak tüm eğitim paydaşlarının içinin rahat edeceği, geçerli, güvenilir, objektif bir ölçme ve değerlendirme yöntemi bulma arzusu giderek kendini daha iyi hissettirmeye başladı. Bu bağlamda yapılan bu çalışmada öğretmen görüşlerinden elde edilen verilere göre uzaktan eğitim uygulamalarından da öğretmenler geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarından vazgeçmek istemedikleri anlaşıldı. Öğretmenler her zamankinden farklı olarak ödevlerin iyi yapılandırılması ve teknolojik güvenirliliğin sağlanması durumunda öğrenci başarısını ölçmede güvenilir ve objektif bir ölçme ve değerlendirme yöntemi olarak kullanılabilir olduğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci başarısını ölçmede kullanılacak ikinci yöntem olarak yapılandırılmış açık uçlu klasik sınavlar, onları çoktan seçmeli testler ve kısa cevap gerektiren testler izlemektedir. Bireysel gelişim dosyaları, özdeğerlendirme ve akran değerlendirme gibi alternatif yöntemler son sırada yer almaktadır.

Kaynakça

- ADIGÜZEL, A. ve Adıgüzel, N. (2020). "Koronavirüs Sonrası Eğitim Uygulamaları: Öngörüler, Alternatifler", *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(32): 962-973.
- ARKAN, A. (2020). Koronavirüs Sonrası Eğitim. <https://www.setav.org/koronavirus-sonrasi-egitim/>. Erişim tarihi 16.05.2020.
- AYDIN, E. ve Önder, O. (2010). Sınava Hazırlık Biçiminin Farklı Sınav Türlerinde Ölçülen Matematik Sınav Başarı Düzeylerine Etkisi, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 31, 5-24
- BAKİ, A. ve Birgin, O. (2002). Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, 16-18 Eylül 2002, ODTU Kültür ve Kongre Merkezi, Ankara.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2014). Sınavlar Üzerine Düşünceler, *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi* 2016, 6 (2), 345-356
- COHEN, L., & Manion, L. (1997). *Research methods in education*. London: Routledge.

- COHEN, L., Manion, L., ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th Ed.). New York, NY: Routledge.
- CORBİN, J., ve Straus, A. (2008). *Basics of qualitative research: Technique and procedure for developing grounded theory*. USA: Sage Publication
- ÇAKIR, E., & Ünal, A. (2019). An investigation into middle school students' conceptions of homework. *Language Teaching and Educational Research*, 2(1), 41–56.
- ERDAL, E. ve Halat. H. (2009). Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Dersinde Kullandıkları Ölçme Araçları ve Ölçme Araçları ile İlgili Bilgi Düzeyleri. XVI Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Bildiri Özeti. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- EREN, E. (2020). Yeni Tip Koronavirüs'ün Türk eğitim politikaları uygulamalarına etkisi: Milli Eğitim Bakanlığının ve Yükseköğretim Kurulunun yeni düzenlemeleri. *Yükseköğretim Dergisi*, doi:10.2399/yod.20.716645
- FİNCH, H., ve Lewis, J. (2003). *Focus group*. (In *Qualitative Research Practice: A Guide For Social Science Students and Researchers*, Ed. Jane Ritchie & Jane Lewis), 170-198. London: Sage.
- FRANCİSA, N. N. ve Pegg, S. (2020). Socially distanced school-based nutrition program under COVID 19 in the rural Niger Delta. *The Extractive Industries and Society*. Article in press.
- GELBAL, S. ve Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin Ölçme Ve Değerlendirme Yöntemleri Hakkındaki Yeterlik Algıları Ve Karşılaştıkları Sorunlar, *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145
- GÜNEŞ, F. (2014). Eğitimde Ödev Tartışmaları, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-25
- KARADAĞ, E., ve Yücel, C. (2020). Yeni tip Koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, doi:10.2399/yod.20.730688
- MURİLLO, F. J., ve Martinez-Garrido, C. (2014). Homework and primaryschool students' academic achievement in Latin America. *International Review of Education*, 60(5), 661–681.
- ÖKSÜZ, Y., ve Güven Demir, E. (2019). Comparison of open ended questions and multiple choice tests in terms of psychometric features and student performance. *Hacettepe University, Journal of Education*, 34(1), 259-282. doi: 10.16986/HUJE.2018040550
- PATTON, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. USA: Sage.
- RİTCHIE, J., Lewis, J., ve Elam, G. (2003). *Designing and selecting sample*. (In *Qualitative Research Practice: A Guide For Social Science Students and Researchers*, Ed. Jane Ritchie & Jane Lewis), 77-108, London: Sage.
- UNESCO (2020a). COVID-19: Fermeture des établissements scolaires et réponses mises en œuvre. 20 Nisan 2020 tarihinde adresinden erişildi.
- UNESCO (2020b). National learning platforms and tools. 17 Mart 2020 ve 19 Mart 2020 tarihlerinde adresinden erişildi.

- SIREM, Ö., Sarioğlu, S. ve Adıgüzel A. Ö. (2018). Öğrenci Başarısını Ölçme Yöntemlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri, *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 6(2), 82-95.
- TALIDONG, K.J.B., ve Toquero, C.M.D. 2020 Philippine Teachers' Practices to Deal with Anxiety amid COVID-19. *Journal of Loss and Trauma*, 1-7 <https://doi.org/10.1080/15325024.1759225>
- TOPTAŞ, V. (2011). Öğretmenlerinin Matematik Dersinde Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yöntemlerinin Kullanımı ile İlgili Algıları, *Eğitim ve Bilim*, 36, 159
- TÜRKOĞLU, A., oflazoğlu, A., ve Karakuş, M. (2007). İlköğretimde ödev. İstanbul: Morpa Kültür
- YAPICI, N. (1995). İlkokullarda öğretmen, öğrenci ve velilerin ev ödevleri konusundaki görüşlerinin belirlenmesi. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- YAR YILDIRIM, V. (2020). Üniversite öğrencilerinin ödev konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, doi:10.2399/yod.19.590878